

Justitiedepartementet
Enheten för familjerätt och allmän
förmögenhetsrätt
103 33 Stockholm

Yttrande över betänkandet Alla tiders föräldraskap – ett stärkt skydd för barns familjeliv (SOU 2022:38) (Ju2022/02331)

Tingsrätten har granskat det remitterade betänkandet utifrån de allmänna domstolarnas verksamhet och har följande övergripande synpunkter.

Utredningen har tagit ett vällovligt helhetsgrepp på familjerättens område. Förslagen är grundade i en gedigen genomgång och analys av hur familjekonstellationerna i det moderna Sverige ser ut och åstadkommer en mer sammanhållen, könsneutral och jämlik reglering om föräldraskap där större hänsyn tas till Barnkonventionen och barns rätt att komma till tals och vara delaktiga i frågor som rör dem. De föreslagna ändringarna medför också en mer överskådlig och lättbegriplig föräldrabalk utan de korsreferenser som balken för närvarande har.

Förslaget om rätt för barnet att få umgänge med någon som utan att vara förälder har en föräldrelation till barnet och den föreslagna ordningen med föräldrafullmakt tillgodoser enligt tingsrättens bedömning barnets intressen. Tingsrätten anser även att det är en fördel att tillämpningsområdet för lagen om rättsgenetisk undersökning utvidgas och att reglerna för föräldraskap i internationella situationer i 1985 års och 1979 års lagar förs samman i en ny lag.

Tingsrätten vill därefter ge några särskilda synpunkter på utredningens förslag, också det utifrån de allmänna domstolarnas verksamhet.

Tingsrätten anser att det är positivt att utredarna har utgått från barnets intressen i mål om hävande av föräldraskap men ställer sig frågande till att det ska krävas synnerliga skäl för att ett barn som är kärande i ett sådant mål ska få god man förordnad för sig exempelvis när det finns en konflikt mellan barnets och vårdnadshavarens/förmyndarens intressen.

Tingsrätten ifrågasätter även förslaget att socialnämnden inte ska få möjlighet att återkalla en föräldrafullmakt som missbrukas av fullmaktshavaren på ett sådant sätt att barnet far illa. Förslaget att socialnämnden i dessa fall får ansöka om vård enligt lagen om vård av unga eller väcka en talan om en ändring av vårdnaden i tingsrätt så att vårdnadshavaren fräntas vårdnaden framstår som en väl ingripande och krånglig ordning som dessutom kan medföra ökade kostnader.

Vidare ställer sig tingsrätten frågande till att det inte ska vara möjligt att förordna om var barnet ska bo när en efterlevande förälder och en särskilt förordnad vårdnadshavare, oftast den som den avlidna föräldern och barnet har bott tillsammans med, ska ha gemensam vårdnad om barnet. Tingsrätten anser att lösningen att den som vill ha barnet boende hos sig om oenighet i frågan skulle uppstå måste ansöka om ensam vårdnad är olycklig, i synnerhet om vårdnadshavarna är överens i alla andra frågor som rör barnet. Det saknas en närmare motivering till varför det görs skillnad mellan vårdnadshavare där båda är barnens föräldrar och där den ene inte är det. Tingsrätten har svårt att se varför en sådan skillnad skulle gagna barnets intressen i dessa fall.

Detta yttrande har beslutats av chefsrådmannen Anne Rapp samt rådmännen Kavita Bäck Mirchandani och Robert Eneljung.

Anne Rapp

Kavita Bäck Mirchandani

Robert Eneljung